

Íránský jaderný program: tři aspekty, jedno řešení

červen 2007

Obsah:

Úvod.....	3
1. Nezadatelné právo na atom - ale k čemu?.....	4
2. Svět je šedý, skutečnost íránské domácí politiky také.....	5
3. Efektivní avšak riskantní: asymetrické strategie a doktrína mahdismu v íránské politice....	6
4. Západní „nouzový plán B“: „ <i>delayed limited enrichment</i> “.....	7
Nejdůležitější použité informační zdroje.....	9
Seznam vybraných použitých zkratek.....	11

Poznámka autora

Účelem této krátké studie je nabídnout případnému začínajícímu zájemci o dění kolem íránského jaderného programu tři různé pohledy a jedno možné řešení současné situace, v níž se nacházejí jednání týkající se íránského jaderného programu. Práce proto obsahuje množství elektronických odkazů na stránky s relevantními informacemi k danému tématu.

Autor je studentem politologie na FSV UK.

Obrázek na titulní straně:

Íránští umělci pózuji 11. 6. 2006 se vzorky (?) obohaceného uranu po projevu íránského prezidenta Mahmúda Ahmadínežáda v Mashadu, 924 km východně od Teheránu.

www.chinadaily.com.cn/world/2006-04/12/content_566876.htm

Úvod

Studie „Íránský jaderný program: tři aspekty, jedno řešení“ se zabývá problematikou íránského jaderného programu (dále IJP) a možným řešením patové situace, v níž se ocitli diplomaté evropské „silné trojky“¹, kteří vyjednávají s Íránskou islámskou republikou s cílem zamezit Íránu ve vývoji nukleární zbraně. Studie se touto tematikou zabývá především z hlediska mezinárodních vztahů a mezinárodní bezpečnosti², přičemž klade důraz na situaci v samotném Íránu. Je třeba uvést, že IJP je příliš rozsáhlým tématem na to, aby tak krátká studie mohla postihnout všechny důležité aspekty, jež utvářejí a ovlivňují vývoj tohoto klíčového mezinárodně-bezpečnostního problému.

Text je členěn do čtyř částí. První tři části mají převážně popisný charakter a ze třech vybraných úhlů nastiňují komplexnost a širší kontext IJP. První část popisuje důvody vzniku a vývoje IJP a jeho možný účel. Druhá část se snaží ukázat komplikovanost íránské společnosti a vnitropolitické scény. Třetí část popisuje podobu a smysl současné íránské zahraniční politiky, přičemž klade důraz především na témata IJP, popírání holocaustu a mesianistické vize příchodu *Mahdího*. Tyto témata jsou (spolu s popíráním práva na existenci Izraele) ideovým základem současné íránské politiky.

Čtvrtá část se zabývá možným vyřešením současné patové situace, která nastala v jednáních o IJP. Tato část se ve svých návrzích a uváděných informacích opírá především o zprávu renomované mezinárodní nevládní organizace International Crisis Group (ICG) s názvem *Iran: Is There a Way Out of Nuclear Impasse?*³, která byla zveřejněna 23. února 2006. Navrhovaným řešením je plán tzv. „*delayed limited enrichment*“, který se za současné situace jeví jediným návrhem potenciálně přijatelným pro všechny zainteresované strany.

---

¹ „silná trojka EU“ neboli EU3 je tvořena Velkou Británií, Francií a Německem.

² Teoretickým výkladem IJP a možností vojenského zásahu jsem se zabýval v článku pro AMO, který byl uveřejněn 30. 5. 2006, viz:

http://www.amo.cz.uvirt9.active24.cz/cz/vyzkumne_centrum/publikace/index.php?ID=&IDp=243&tema=clanky

³ pro shrnutí této zprávy a její doporučení viz <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?l=1&id=3976>, samotná zpráva je pak dostupná pouze po zaregistrování se na stránkách ICG: <http://www.crisisgroup.org/>

1. Nezatatelné právo na atom – ale k čemu?

IJP se od doby svého vzniku v 50. letech zásadně proměnil, přičemž se několikrát změnil i smysl jeho existence⁴. Írán od chvíle vzniku IJP prošel dvěma historickými momenty, které se zásadně podepsaly na směřování IJP: islámskou revolucí a irácko-íránským konfliktem v letech 1980-1988. V roce 1973 využil íránský šáh ropných zisků k divoké modernizaci země, která se měla projevit i stavbou jaderných elektráren o celkovém výkonu 23000MW. O 33 let později prezident Mahmúd Ahmadínežád vypustil ze svých úst projev, v kterém smíchal zpochybňování holocaustu a dánské karikatury Proroka s „nezadatelným právem“ Íránců na atom⁵. Chování obou mužů, kteří v rozdílných epochách stáli v čele Íránu, ukazuje drastické změny, kterými země prošla. Zní to sice paradoxně, ale větší dávka racionality je možná obsažena v populistických projevech prezidenta Ahmadínežáda než v bombastických plánech jeho monarchistického předchůdce⁶.

Pro šáha představoval IJP možnost, jak zvýšit prestiž své země. Je vysoce nepravděpodobné, že by tehdejší Írán usiloval o jaderné zbraně, zvláště když byl tehdejší režim kontrolován Spojenými státy⁷. Írácko-íránská válka ukázala neschopnost Íránu adekvátně odpovědět na irácké útoky zbraněmi hromadného ničení. To následně vedlo k oživení předrevolučního jaderného programu⁸ a jeho rozšíření o vojenskou část s cílem výroby jaderné zbraně⁹.

Od doby irácko-íránského konfliktu již uplynulo 19 let a z Íránu se za tu dobu stala regionální mocnost¹⁰, která se snaží mocensky expandovat¹¹ na několika místech regionu¹². Po porážce Saddáma Husajna v roce 1991 se sice vojenské ohrožení Íránu ze strany sousedů výrazně snížilo, ale IJP nadále pokračoval. Odhalení utajených provozů IJP opoziční organizací NCRI¹³ v roce 2002¹⁴ pak prokázalo, že Írán nesplnil svou povinnost řádně a včas informovat o svých jaderných aktivitách. Tato povinnost vyplývá ze Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (NPT¹⁵) a související Dohody o bezpečnostních opatřeních k NPT mezi Íránem a IAEA¹⁶, jež Írán v minulosti podepsal. Následující vyjednávání EU3 a Mezinárodní agentury pro atomovou energii (IAEA) na straně jedné a Íránu na straně druhé situaci nevyřešila. Írán za tu dobu přišel o dva klíčové zahraniční spojence: Indii¹⁷ a Rusko¹⁸. Ačkoliv tyto ztráty představovaly pro íránský režim šok, nijak se to navenek neprojevilo v odhodlání Íránu dále rozvíjet svůj jaderný výzkum. Následující 2. část studie nám však ukáže, že „pevné odhodlání“ je opravdu jen „venkovní fasádou“ íránské státní propagandy. Dovolují si tvrdit, že Íránci jsou sice na svůj jaderný program patřičně hrdí, ale v názorech na jeho účel se již zásadně liší.

⁴ více viz např. podrobná chronologie historie IJP: http://www.nti.org/e_research/profiles/iran/1825.html

⁵ pro text projevu v angl. překladu viz <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=archives&Area=sd&ID=SP109106>

⁶ Zde by bylo vhodné uvést, že vedoucí osobou Íránu není prezident, ale „nejvyšší vůdce“ (tzv. *rahbar*), kterým je v současnosti 'Alí Chámeneí. Funkce *rahbara* je doživotní a osobu do ní volí rada znalců (anglicky "assembly of experts") – více o radě viz <http://www.globalsecurity.org/military/world/iran/experts.htm>.

⁷ A není také bez zajímavosti, že v oblasti vojenských technologií čile spolupracoval s Izraelem.

⁸ Kromě jaderných zbraní hromadného ničení se Írán snažil vyvinout i chemické a bakteriologické zbraně, což dokazují např. slova tehdejšího vrchního velitele íránské armády a mluvčího Madžlisu (íránský parlament) Alí Akbara Hashemi-Rafsanjaniho z roku 1988: http://www.nti.org/e_research/profiles/iran/1825_1858.html

⁹ Tento záměr jasně deklarují např. výroky Alí Akbara Hashemi-Rafsanjaniho z října 1988. viz:

http://www.nti.org/e_research/profiles/iran/1825_1858.html

¹⁰ Přes všechnu svou moc je však Írán vázán ve své zahraniční politice především na podporu Ruska a Číny.

¹¹ Vnější mocenská expanze ale v žádném případě neznamená, že je íránský režim stabilní, spíše naopak.

¹² především v Palestině, Libanonu, Iráku, Sýrii (zde jde o spojenectví), Afghánistánu a Perském zálivu

¹³ National Council of Resistance of Iran (<http://www.ncr-iran.org/>)

¹⁴ k odhalení viz <http://www.ncr-iran.org/content/view/560/151/>

¹⁵ Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, pro text smlouvy viz:

<http://www.iaea.org/Publications/Documents/Infcircs/Others/infcirc140.pdf>

¹⁶ The Agreement between Iran and the Agency for the Application of Safeguards in Connection with the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, viz: www.iaea.org/Publications/Documents/Infcircs/Others/infcirc214.pdf

¹⁷ International Crisis Group Middle East Report N°51: *Iran: Is There a Way Out of Nuclear Impasse?*, str.5

¹⁸ Více o březnové změně pozice Ruska ohledně IJP viz:

<http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=IA33807> .

2. Svět je šedý, skutečnost íránské domácí politiky také

Íránská politika a společnost jsou vše, jen ne přehledné. Černobílé vidění IJP coby projektu, který nadšeně schvalují skandující davy na ulicích Teheránu, by bylo zavádějící. Íránská vnitřní politika je především místem vzájemné konkurence různých mocenských center¹⁹, přičemž režim sám jako celek se snaží udržet si lidovou podporu. Přes všechny populistické projevy íránského prezidenta Mahmúda Ahmadínežáda a jeho stoupenců²⁰ či nejvyššího vůdce Alí Chámeneiho²¹ je vnitropolitická situace v Íránu daleko od jednohlasného souhlasu se současnou státní politikou ohledně IJP. Vnitropolitická kritika současného kurzu íránské diplomacie se dá rozdělit do dvou typů. První typ kritiky se týká vyjednávacího stylu prezidenta Ahmadínežáda a hlavního íránského vyjednavče v otázce IJP Alího Ardašira Lárídžáního. Na tomto vyjednávacím stylu²² je kritizována např. příliš ostrá rétorika prezidenta Ahmadínežáda či přehnané a záměrné zdůrazňování tématu IJP na úkor jiných národních problémů. Druhý typ kritiky se zaměřuje na cíle současného vyjednávání – obecně by se dalo říci, že tento typ kritiky řeší, za jakou cenu má Írán svůj jaderný program rozvíjet²³.

Rozpory o cílech íránských mezinárodních jednání o IJP panují i mezi prezidentem Ahmadínežádem a hlavním vyjednavčem IJP Alí Lárídžáním, který je v současnosti ve funkci tajemníka²⁴ Nejvyšší rady národní bezpečnosti Íránu. Zatímco Ahmadínežád se snaží dále záměrně²⁵ provokovat USA a Izrael a pokračovat v IJP bez ohledu na rezoluce a sankce OSN, Alí Lárídžání pravděpodobně hledá způsob, jak se s západními mocnostmi dohodnout: „...zdá se, že Chámenei zmocnil Lárídžáního k předběžnému prozkoumání možnosti pozastavení obohacování [uranu] v rozhovorech se šéfem zahraniční politiky EU Javierem Solanou.“²⁶ Důkazem hlubokých rozporů mezi oběma politiky může být následující výrok Lárídžáního, který zcela odporuje politice prezidenta Ahmadínežáda: „Jak mohou atomové bomby vyřešit problém mezi Palestinou a Izraelem? Jestliže je na Izrael svržena atomová bomba, všichni muslimové zemrou.“²⁷ Je třeba zdůraznit, že konečné slovo v íránské politice má nejvyšší vůdce Alí Chámenei, který je v současnosti na straně umírněných pragmatiků a nikoliv Ahmadínežáda²⁸.

Kromě politické scény se projevy nesouhlasu ozývají také mezi íránskou společností, přičemž k nejhlasitějším kritikům prezidenta Ahmadínežáda patří vysokoškolští studenti. Uvedme jeden příklad za všechny. Během teheránských studentských nepokojů, které vypukly v květnu 2006 v reakci na čistky v profesorských sborech, se ozývala mezi demonstranty dvě populární hesla: „Nechceme nukleární energii!“²⁹ a „Zapomeň na Palestinu, myslí na nás!“³⁰. Demonstrace byly následně tvrdě

¹⁹ Nepřehlednosti íránské politické scény napomáhá i komplikovanost jeho pol. systému, který je směsí volených a nevolených institucí. viz: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/middle_east/03/iran_power/html/default.stm

²⁰ viz např. MEMRI: *Special Dispatch Series - No. 1409* z 4. ledna 2007 (<http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=SP140907>). Tato zpráva shrnuje hlavní reakce íránského režimu na schválení rezoluce OSN č.1737, která na Írán uvaluje sankce v reakci na zprávy IAEA. Text rezoluce č.1737: www.iaea.org/NewsCenter/Focus/laealran/unscre_s1737-2006.pdf

²¹ viz např. projev z 29. 3. 2007: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=SP152307>

²² Zajímavé ukázky této vnitropolitické kritiky shrnuje analýza MEMRI: *Inquiry and Analysis Series - No. 317* z 24. 1. 2007, viz: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=IA31707>

²³ tj. zda má například odstoupit od NPT

²⁴ Není bez zajímavosti, že Lárídžání má částečně židovský původ, což je i v Íránu nepříliš známo.

²⁵ více viz 3. část článku

²⁶ GANJI, Babak: *Iranian Strategy: Factionalism & Leadership Politics*, str.18

²⁷ GANJI, Babak: *Iranian Strategy: Factionalism & Leadership Politics*, str.20 nebo stránky zpravodajské agentury Íránu (IRNA): <http://www2.irna.com/en/news/view/line-203/0702136632171943.htm>

²⁸ Což dokazuje např. i vyústění krize kolem zadržených britských námořníků, o čemž pojednává článek Cyrila Bumbálka s názvem „Ahmadínežád prohrává“ uveřejněný 12. 4. 2007 na stránkách AMO:

http://www.amo.cz/uvirt9.active24.cz/cz/vyzkumne_centrum/publikace/index.php?ID=&IDp=342&tema=clanky

²⁹ <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=archives&Area=sd&ID=SP117406>

potlačeny bezpečnostními složkami, nicméně režim si svou mocenskou pozicí není jistý, což dokazují zejména jeho zásahy proti disidentům a občanské společnosti³¹.

3. Efektivní avšak riskantní: asymetrické strategie a doktrína mahdismu v íránské politice

Írán si je vědom nedostatečnosti své moci a konvenčních ozbrojených sil k tomu, aby mohl být v regionálním měřítku rovnocenným soupeřem USA a Izraele. Z toho důvodu se snaží využít nejrůznějších způsobů, jak tuto mocenskou a silovou nerovnováhu obejít. Kromě vojenských podob asymetrické strategie³² existuje i její politická forma, která spočívá v zpochybňování holocaustu, antisemitismu, popírání práva na existenci Izraele a v neposlední řadě neústupnosti a neprůhlednosti ohledně IJP.

Cílem propagace těchto myšlenek a stanovisek v íránské zahraniční politice je dosažení další radikalizace regionu za účelem zamezení možnosti vzniku protíránské koalice Izraele a konzervativních arabských států. Zvláště pro představitele islámských revolučních gard (IRGC³³) se možnost vojenského zákroku USA a/nebo Izraele proti IJP jeví velmi reálná. Radikalizace regionu má proto také přispět k dotlačení Izraele k vojenské akci proti IJP, jejíž rozsah a politický dopad by byl omezen právě z důvodu radikalizace okolních muslimských zemí.³⁴ Íránská politika směřující k zneklidnění Izraele a donucení ho k tomu, aby začal vážně zvažovat vojenské řešení, je vcelku úspěšná³⁵. Íránské úsilí o dosažení takových zahraničně-politických cílů je však hraním si s ohněm, což si však uvědomuje pouze část íránské politické elity v čele s 'Alím Chámeneím.

Na první pohled by se mohlo zdát, že zahraniční politika Íránské islámské republiky je hnána náboženským fanatismem a antisemitismem současného režimu. Takový závěr by byl hlubokým omylem, nakonec Írán je zemí s největší blízkovýchodní komunitou Židů mimo Izrael³⁶. Nicméně ideologie má v současné íránské domácí a zahraniční politice své místo a je velmi obtížné rozlišit, kde končí Ahmadínežádův pragmatický populismus a demagogie a začíná jeho - těžko soudit nakolik „ryzí“ - náboženské zanícení. Ahmadínežádovy mesianistické a eschatologické vize o blížícím se příchodu *Mahdího*³⁷ jsou v Íránu i ve světě široce známy a stejně tak kritizovány³⁸.

Možná vysvětlení Ahmadínežádových náboženských výroků jsou dvě: buď Ahmadínežád svým náboženským vizím opravdu a zcela věří anebo je hlásá pouze z populistických důvodů, aby si získal

---

³⁰ Tamtéž. Stejně heslo skandovali protestující studenti také během demonstrací v roce 2003, viz: SADIADPOUR, Karim; TAKEYH, Ray: *Behind Iran's Hard-Line on Israel*. The Boston Globe, 23. 12. 2005. <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=3855>

³¹ viz např. BEEHNER, Lionel: *Iran's assault on civil society*. Council on Foreign Relations, 31. 5. 2007. http://www.cfr.org/publication/13496/irans_assault_on_civil_society.html

³² Jako je vývoj zbraní hromadného ničení, vývoj balistických střel dlouhého doletu, cvičení a nábor sebevražedných atentátníků v rámci jednotek Islámských revolučních gard či využívání různých zahraničních bojůvek v Palestině, Libanonu, Íráku i jinde k tomu, aby vedli s mocenskými konkurenty Íránu zástupné konflikty.

³³ Islamic Revolutionary Guard Corps

³⁴ více o íránské asymetrické strategii viz: GANJI, Babak: *Iran & Israel: Asymmetric Warfare and Regional Strategy*. Middle East Series 06/49. Swindon: Conflict Studies Research Centre of the Defense Academy of the United Kingdom, October 2006. <http://www.defac.ac.uk/colleges/csrc/document-listings/middle-east/>

³⁵ více viz: KOGAN, Eugene: *Israeli Perception of the Iranian Issue*. Middle East Series 06/42. Swindon: Conflict Studies Research Centre of the Defense Academy of the United Kingdom, August 2006. <http://www.defac.ac.uk/colleges/csrc/document-listings/middle-east/>

³⁶ <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=3855>

³⁷ tj. „Dvanáctý“, „Skrytý“ či také „Očekávaný“ imám - zjednodušeně řečeno jde o šíitskou verzi mesiáše.

³⁸ viz např. následující analýza doktríny mahdismu v íránské politice: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=IA35707>

lidovou popularitu, přičemž si ale neuvědomuje dlouhodobou neudržitelnost³⁹ (a nakonec i směšnost) takové politiky. Mohsen Armin, mluvčí reformistické strany Mudžáhedinů islámské revoluce, v reakci na Ahmadínežádovy výroky v říjnu 2005 řekl: „Když někdo ve vládě plánuje při pravit půdu [pro Mahdího příchod] a říká, že Skrytý imám bude objeven během nadcházejících dvou let, tak to nemá jiný výsledek než oslabení víry mas. Propagace takových výroků soukromými stranami ohrožuje naši budoucnost.“⁴⁰

4. Západní „nouzový plán B“: „*delayed limited enrichment*“

Za současné situace je zřejmé, že Írán se svého jaderného programu nevzdá a je i odhodlán dosáhnout průmyslové výroby jaderného paliva. Vyhledky na možnost vojenského řešení krize kolem IJP jsou natolik odstrašující a výsledky natolik nepředvídatelné, že činí tuto alternativu takřka nemyslitelnou. Současný status quo je neudržitelný a panuje reálná hrozba, že pokud se bude na Írán i nadále tlačit ve snaze ho donutit, aby se vzdal jaderného obohacování uranu, tak se islámský režim rozhodne pro „severokorejskou cestu“ nespolupráce s IAEA. To by mohlo mít za následek odstoupení Íránu od NPT a zastavení všech inspekcí. IJP by se tak pro mezinárodní společenství stal zcela neprůhlednou a nekontrolovatelnou hrozbou. Pokud se bude nadále usilovat o nalezení všestranně vyhovujícího řešení, které je vzhledem k zásadně odlišným stanoviskům Západu a Teheránu v současnosti nedosažitelné, tak se na mezinárodní situaci nic nezmění a vývoj IJP bude nerušeně pokračovat dál.

Z důvodu této patové situace přišla International Crisis Group ve své zprávě z února 2006 s návrhem tzv. „*delayed limited enrichment*“⁴¹, který za jistých podmínek dovoluje Íránu pokračovat v obohacování uranu pouze pro energetické účely, přičemž má být IJP podroben přísnému mezinárodnímu dohledu. Návrh „*delayed limited enrichment*“ je proces, rozdělený do třech fází trvajících několik let. Zpráva ICG byla za svůj kompromisní tón podrobena kritice od významných expertů zabývajících se proliferací jaderných zbraní. Kritizované závěry zprávy byly proto vyargumentovány na stránkách ICG⁴².

Další potenciálně kontroverzní části zprávy byly podrobně vysvětleny ve zprávě samé. Šlo celkem o čtyři námitky, jež mohla zpráva vyvolat. První námitka⁴³ hovořila o možnosti, že když se Íránu dovolí obohacovat uran, tak získá know-how potřebné k výrobě jaderné zbraně. Odpovědí na tuto námitku je skutečnost, že Írán již toto know-how vlastní. Druhá námitka⁴⁴ se týká rizika, že omezený program obohacování uranu může být následně zneužit jako zástěrka pro ilegální vojenské aktivity. Eliminace tohoto rizika je podle zprávy otázkou kvality kontrolního režimu IAEA. Podle 3. námitky⁴⁵ se Írán obává, že omezené obohacování bude vést k eliminování íránského práva na obohacování uranu. To by si však žádalo změnu NPT, ke které nemůže dojít až během konference o NPT, která proběhne nejdříve v dubnu 2010. Írán navíc není zdaleka jedinou zemí, která si nepřeje zvyšovat stávající restriktce týkající se obohacování uranu. Poslední 4. námitka⁴⁶ se týká obav Íránu, že kontrolní režim IAEA bude zneužit pro špionáž. Na to je třeba odpovědět, že pokud chce Írán dosáhnout dohody, bude se muset podrobit přísným kontrolám.

³⁹ Pokud Ahmadínežád v roce 2005 ohlašuje příchod Mahdího nejspíše na rok 2007 a tato „předpověď“ se nenaplní, tak tím kredibilita režimu logicky utrpí. Používání konkrétních dat či slibů pro účely propagandy se tak může lehce stát kontraproduktivním.

⁴⁰ <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=IA35707>

⁴¹ Shrnutí zprávy a procesu „*delayed limited enrichment*“: www.crisisgroup.org/home/index.cfm?l=1&id=3976

⁴² pro odpověď na kritiku viz: <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=3982&l=1#response>

⁴³ International Crisis Group Middle East Report N°51: *Iran: Is There a Way Out of Nuclear Impasse?*, str.24

⁴⁴ Tamtéž, str.25

⁴⁵ Tamtéž, str.25

⁴⁶ Tamtéž, str.25

Nejdůležitější použité informační zdroje

AMO (Asociace pro mezinárodní otázky)

BUMBÁLEK, Cyril: *Ahmadínežád prohrává*. Publikováno 12. 4. 2007:

http://www.amo.cz.uvirt9.active24.cz/cz/vyzkumne_centrum/publikace/index.php?ID=&IDp=342&tema=clanky

BUMBÁLEK, Cyril: *Íránský jaderný program jako aktuální otázka diplomacie mezinárodní bezpečnosti*. Publikováno 8. 12. 2003:

http://www.amo.cz.uvirt9.active24.cz/cz/vyzkumne_centrum/publikace/index.php?ID=&IDp=66&tema=studie

BUMBÁLEK, Cyril: *Ahmadínežádův Írán. Hrozba nebo ambiciózní hráč?* Publikováno 27. 3. 2007:

http://www.amo.cz.uvirt9.active24.cz/cz/vyzkumne_centrum/publikace/index.php?ID=&IDp=339&tema=clanky

BBC:

Iran: Who Holds the Power?

http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/middle_east/03/iran_power/html/default.stm

CFR (Council on Foreign Relations):

BEEHNER, Lionel: *Iran's assault on civil society*. Council on Foreign Relations, 31. 5. 2007.

http://www.cfr.org/publication/13496/irans_assault_on_civil_society.html

CSRC (Conflict Studies Research Centre) of the Defence Academy of the UK:

BABAK, Ganji: *Iranian Strategy: Factionalism & Leadership politics*. Middle East Series 07/06. Swindon: Conflict Studies Research Centre of the Defense Academy of the United Kingdom, March 2007.

<http://www.defac.ac.uk/colleges/csrc/document-listings/middle-east/>

BABAK, Ganji: *Iran & Israel: Asymmetric Warfare and Regional Strategy*. Middle East Series 06/49. Swindon: Conflict Studies Research Centre of the Defense Academy of the United Kingdom, October 2006.

<http://www.defac.ac.uk/colleges/csrc/document-listings/middle-east/>

KOGAN, Eugene: *Israeli Perceptions of the Iranian Issue*. Middle East Series 06/42. Swindon: Conflict Studies Research Centre of the Defense Academy of the United Kingdom, August 2006.

<http://www.defac.ac.uk/colleges/csrc/document-listings/middle-east/>

GlobalSecurity.org

Assembly of Experts: <http://www.globalsecurity.org/military/world/iran/experts.htm>

IAEA (International Agency for Atomic Energy):

Security Council Resolution 1737: http://www.iaea.org/NewsCenter/Focus/laealran/unsc_res1737-2006.pdf

Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons:

<http://www.iaea.org/Publications/Documents/Infcircs/Others/infcirc140.pdf>

The Agreement between Iran and the Agency for the Application of Safeguards in Connection with the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons:

www.iaea.org/Publications/Documents/Infcircs/Others/infcirc214.pdf

ICG (International Crisis Group):

International Crisis Group Middle East Report N°51: *Iran: Is There a Way Out of Nuclear Impasse? – Executive Summary and Recommendations:*

<http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?l=1&id=3976>

Iran: Nuclear Impasse: <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=3982&l=1>

International Crisis Group Middle East Report N°51: *Iran: Is There a Way Out of Nuclear Impasse?* Published 23 February 2006.

SADJADPOUR, Karim; TAKEYH, Ray: *Behind Iran's Hard-Line on Israel*. The Boston Globe, 23. 12. 2005. <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=3855>

IRNA (Islamic Republic News Agency):

Larijani: Iran pledges not to produce nuclear weapons. Published 13 February 2007: <http://www2.irna.com/en/news/view/line-203/0702136632171943.htm>

MEMRI (Middle East Media Research Institute):

MEMRI Inquiry and Analysis Series - No. 317. Published 24 January 2007: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=IA31707>

MEMRI Inquiry and Analysis Series - No. 338. Published 30 March 2007: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=IA33807>

MEMRI Inquiry and Analysis Series - No. 357. Published 31 May 2007: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=IA35707>

MEMRI Special Dispatch Series - No. 1091. Published 14 February 2006: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=archives&Area=sd&ID=SP109106>

MEMRI Special Dispatch Series - No. 1174. Published 26 May 2006: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=archives&Area=sd&ID=SP117406>

MEMRI Special Dispatch Series - No. 1409. Published 4 January 2007: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=SP140907>

MEMRI Special Dispatch Series - No. 1523. Published 29 March 2007: <http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries&Area=iran&ID=SP152307>

NCRI (National Council of Resistance of Iran) – Foreign Affairs Committee:

Iran-Nuclear: Secret nuclear site in Isfahan region. Published 7 October 2003: <http://www.ncr-iran.org/content/view/560/151/>

NTI (Nuclear Threat Initiative):

Iran Profile: Nuclear Chronology 1957-1985: http://www.nti.org/e_research/profiles/Iran/1825.html

Iran Profile: Nuclear Chronology 1988: http://www.nti.org/e_research/profiles/Iran/1825_1858.html

Seznam vybraných použitých zkratek

AMO - Asociace pro mezinárodní otázky

CFR - Council on Foreign Relations

CSRC - Conflict Studies Research Centre of the Defence Academy of the UK

IAEA - International Agency for Atomic Energy

ICG - International Crisis Group

IJP - Íránský jaderný program

IRGC - Islamic Revolutionary Guard Corps

IRNA - Islamic Republic News Agency

MEMRI - Middle East Media Research Institute

NCRI - National Council of Resistance of Iran

NPT - Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons

NTI - Nuclear Threat Initiative